

MÉRHETŐ-E A TUDOMÁNYOS TELJESÍTMÉNY?

A Közlekedéstudományi Szemle (KTSZ) hosszú – 1951 az első évfolyam – történetében számos fontos fejezet volt, amelyek részben az éppen regnáló hatalom függvényében, a tudományos irányzatok és trendek működésétől függően változtak. Egy vonal azonban lehet mondani, hogy töretlen volt, ez pedig a közlekedés, a közlekedéstudomány szolgálata. Azt, hogy ezt a szolgálatot miként és milyen hatékonysággal látta el a KTSZ, az már lehet vita tárgya, ami tartalmazhat számos objektív és szubjektív részt, tényezőt. Magam is tisztában vagyok azzal, hogy a tudományos teljesítmény, a tudományos eredményesség mérésével számos külföldi és hazai szakcikk, tanulmány, sőt folyóirat is foglalkozik, amelyek átfogó ismeretével sajnos nem rendelkezem, de több publikáció alapján, mentén megkísérlem gondolataimat összegezni, bízva abban is hátha a közlekedéstudomány területéről akad néhány kolléga, aki veszi a fáradságot, és saját gondolatait közreadja a KTSZ-ben, segítve ezzel a tudományos közgondolkodást, és talán még a hiányolt „Vélemény” rovat is tartalmat kapna. Hogy miért pont most jutottam el arra az elhatározásra, hogy ez irányú észrevételeimet kifejtszem, arra talán magyarázatot ad, hogy jelen számtól kezdve (2017. április) bevezetjük a Digital Object Identifier (DOI) rendszert, ami a digitális környezetben fellelhető tartalmak azonosítására szolgál, amelyek lehetővé teszik a keresett információk megtalálását a világhálón. (Bővebben és szakszerűbben a Bilicsi Erika által jegyzett kitűnő írásban olvashatnak a lapszám 10-11. oldalán)

Mindezek után érdemes áttekinteni, hogy a témával részletesen foglalkozók miként kísérelik meg a tudományos eredmények mérését rendszerezni úgy, hogy esetleg szélesebb körű egyetértésre is találjanak: „(1) a tudományos teljesítmény (továbbiakban: teljesítmény) eléggé nehezen megfogható fogalom, ami nagyjából a tudományos kutatómunka mennyiségét, minőségét, értékét, jelentőségét foglalja magában (időegységre vonatkoztatva); (2) a teljesítmény mérésére vagy legalábbis hozzávetőleges értékelésére minden szinten szükség van; (3) mivel az értékelés komoly egzisztenciális, illetve anyagi érdekeket is érint, azt lehetőleg objektív adatok alapján, a szubjektív elemek kizárásával kell végezni; (4) a rendelkezésre álló egyszerű objektív adatok között nincs egy olyan sem, amelyre alapozva az értékelés könnyen, gyorsan, egyszerűen és ezzel együtt megbízhatóan elvégezhető lenne, ezért az értékelésnek több adatra ki kell terjednie, és ezeket az adatokat komplex, beleérző módon, az eseti specialitásokra is figyelemmel kell értékelni. A sok adatra kiterjedő, komplex értékelés technikailag is nehéz, munka- és időigényes.”¹

Arra azonban, hogy az előző négy rendezővel tudományos igényességgel elemezzem, nem vállalkoznék, csupán arra teszek kísérletet, hogy felvázoljak néhány olyan, akár „praktikusnak” is nevezhető problémát, amelyek gondolatokat vethetnek fel a T. Olvasóban.

Ilyen lehet például a kérdés számszerűsítése. Hány cikket jelentetett meg a szerző? Milyen terjedelműek az írások? Társszerzőkkel együtt vagy önállóan készültek a tanulmányok? Írásos anyag jelent-e meg, vagy előadást tartottak a témában?

A kérdések megválaszolása, esetleg az értékek számszerűsítése elvezethetne az objektív mérési módszerhez, amire azonban – úgy gondolom – talán senki sem merne vál-

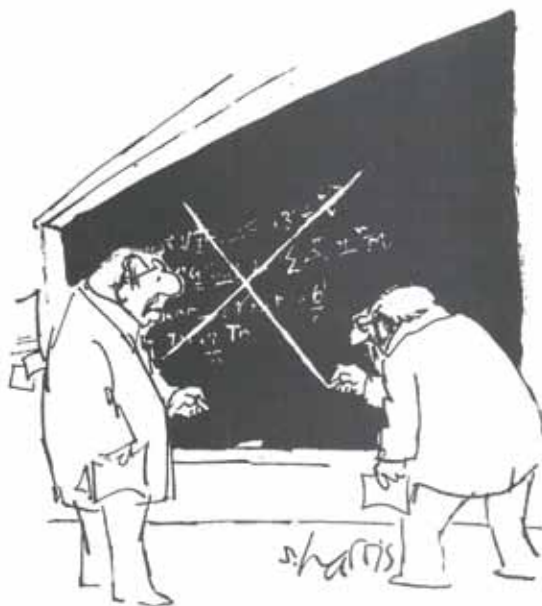
¹ Papp Zoltán: A tudományos teljesítmény mérésének problémájáról, *Magyar Tudomány*, 2004. 2. 232.o.

lalkozni. Maradnak a szubjektív elemek, amiket azonban meg kell kísérlni „letisztítani” a személyes részekről – ismerem-e a szerzőt, olvastam már jó tanulmányait stb. –, és megtalálni néhány fontos konkrétumot, mint a téma aktualitása, újszerűsége, a feldolgozottság igényessége, a javaslatok hasznosíthatósága stb. Amennyiben ilyen irányban megtaláljuk az értékeket, akár „mérhetővé” is tehetjük a tudományt. Ilyen jellegű belső minősítési rendszerrel végzik szaklektoraink az értékelést, aminek felhasználásával dönt a KTSZ szerkesztősége a publikálásról, ha tetszik, mérjük a tudományt.

További mérési lehetőség az ún. IF (impact faktor), ami a folyóiratok jellemzője, és amihez nagyon sok pénzért, különböző kritériumrendszerek teljesítése után lehet hozzájutni! (A KTSZ egyelőre a megszerzésben nem gondolkodhat, de a nagy előrelépés a tudományos lap elismertségét növelő folyamatban ez lehetne!) A különbségek óriásiak, a folyóiratok IF-jei 0-50-ig változnak, de már a 10-nél nagyobb érték is ritka. A teljesség okán azt is meg kell jegyezni, hogy a témával részletesen foglalkozók közül többen és egyre növekvő számban kétségbe vonják az IF-ok alkalmasságát a tudományos teljesítménymérésre. Helyette a hivatkozások számának nagyságát vélik a tudományos érték kifejezésére alkalmasnak.

A címben felvetett kérdésre sajnos sem én, sem a nálam e téren képzettebb tudósok nem találták meg még a választ, de úgy ítélem meg, hogy egy olyan tudományos szaklap, mint a KTSZ időnként jó, ha foglalkozik a saját területének elvi tudományos kérdéseivel, ami egyben talán inspirálhatja a téma iránt érdeklődőket az írásra.

Dr. Katona András
főszerkesztő

Nem érdekelnek a részletek! Azt mondja meg, a felfedezésből mennyi bevételre számíthatunk!